

HB 8.S.32.5
12.2021

Plankrav - Funksjonsnedsettelse

Krav om helhetlig planlegging

Målet med plankravet er å oppnå en kunnskapsbasert tilnærming til behov og tiltak. I dette skjemaet skal kommunen vise at behovsanslaget er basert på kunnskap om målgruppen. Alle relevante faktorer skal være vurdert. Kommunen skal også vise hvordan de gjennom helhetlig planlegging skal møte målgruppens fremtidige behov for tjenester og bolig. Det er spesielt viktig å fremskaffe et differensiert botilbud for å styrke valgmulighetene til personer med utviklingshemming eller annen funksjonsnedsettelse.

Mer utfyllende opplysninger finner dere under Veiledning til skjema plankrav på side 6.

Kommune	
Dato	

1. Kunnskapsgrunnlaget

VEILEDNING

Kommunens kartlegging/kunnskapsgrunnlag skal gi et bilde av dagens situasjon, utviklingstrekk og fremtidige behov for hele målgruppen personer med funksjonsnedsettelse.

Hvilket år er kunnskapsgrunnlag fra?	
Informasjon om ev. plan(er)	

A. Demografi

Kartlegging av hele den overordnede målgruppen personer med funksjonsnedsettelse med behov for tjenester, eller som kommer til å få behov for tjenester.

Aldersgrupper	Folketall per i dag
Over 90 år	
80-89 år	
67-79 år	
50-66 år	
18-49 år	
Under 18 år	

B. Interne rammebetingelser

Opplysninger (Vi har satt inn eksempler på svar i kulepunkter)	Svar/kommentarer
Har kommunen boligpolitiske føringer for målgruppen? <ul style="list-style-type: none"> • Vi har en boligpolitiskplan som dekker målgruppen. • Vi har en overordnet boligpolitiskplan. 	
Har kommunen føringer for tjenestetilbudet for målgruppen? <ul style="list-style-type: none"> • Det er gitt føringer for tjenester er gitt i kommuneplanens samfunnsdel. • Vi har en helse- og omsorgsplan. 	

C. Dagens bo- og tjenestetilbud

Kommunen beskriver dagens bo- og tjenestetilbud for målgruppen.

Opplysninger (Vi har satt inn eksempler på svar i kulepunkter)	Svar/kommentarer
Beskriv eksisterende botilbud for målgruppen. Nevn antall, type botilbud, tjenestetilbud og beliggenhet. <ul style="list-style-type: none"> • 5 omsorgsboliger i bofelleskap, ordinært boligområde. • 30 personer bor i kommunal utleiebolig, mottar hjemmetjenester, nærhet til sentrumsområde. 	
Beskriv eksisterende avlastningsplasser og boliger for barn under 18 år. Nevn antall, type botilbud og beliggenhet. <ul style="list-style-type: none"> • 2 barneboliger og 4 avlastningsplasser i samme bygg, ordinært boligområde. 	
Hvordan sikrer kommunen at tilbudet om korttidsplasser ivaretas? <ul style="list-style-type: none"> • avlastning, prøvebo-ordning og lignende. 	
Har kommunen dagaktivitetssenter for målgruppen? Nevn de ulike tilbudene.	

2. Behov for omsorgsplasser og tjenester

VEILEDNING

Kunnskapsgrunnlaget sier noe om hvor mange i denne målgruppen som totalt trenger bolig- og tjenestetilbud fremover.

Opplysninger (Vi har satt inn eksempler på svar i kulepunkter)	Svar/kommentarer
Kommenter behovet for heldøgns omsorgsplasser for målgruppen de neste 10 årene.	
Hvor mange barn under 18 år trenger avlastning eller permanent bolig de neste 10 årene?	
Har kommunen et variert tilbud av boliger slik at de som er over 18 år kan velge å flytte i egen bolig?	
Foretar kommunen en kartlegging av boligpreferanser? Dette går blant annet på eie/leie, hvem som ønsker å bo sammen, beliggenhet. Muligheter for å velge mellom bolig i den ordinære boligmassen og bofelleskap. <ul style="list-style-type: none">• Kommunen kartlegger ønsker og behov for bolig før bruker flytter ut av foreldrehjemmet	

Fortsettelse **kapittel 2. Behov for omsorgsplasser og tjenester.**

Opplysninger (Vi har satt inn eksempler på svar i kulepunkter)	Svar/kommentarer
Benytter kommunen hele spekteret av virkemidler for å realisere et tilstrekkelig og varierte botilbud? <ul style="list-style-type: none"> • Kommunen benytter startlån for at uføre kan kjøpe bolig. • Kommunen har avsatt midler til etableringstilskudd. • Kommunen sikrer livsløpsstandard og forkjøpsrett ved utbygging på kommunale tomter. 	
Hva er behovet for dagaktivitetstilbud de neste 10 årene?	

3. Arealbehov og lokalisering (tomtevalg)

VEILEDNING

Normalisering og integrering handler om hvordan alle, uavhengig av alder, sosiale eller fysiske forutsetninger kan fungere sammen i et trygt og godt bomiljø. Kommunen må vurdere fremtidig arealbehov og sette av tilstrekkelig egnede tomter til omsorgsbygg.

Opplysninger (Vi har satt inn eksempler på svar som kulepunkt)	Svar/kommentarer
Har kommunen satt av egnet areal til fremtidige barneboliger/avlastningsplasser, omsorgsbygg og andre botilbud for målgruppen? <ul style="list-style-type: none"> • Det er avsatt areal til omsorgsboliger i kommunens arealplan. • Reguleringsplan for tomt til omsorgsboliger er vedtatt. 	
Har kommunen tilstrekkelig med byggeklare tomter til omsorgsbygg? (ferdigregulerte tomter eid av kommunen)	
Hvordan gjennomføres brukermedvirkning i planleggingsprosessen? <ul style="list-style-type: none"> • Rådet for funksjonshemmede har uttalt seg om arealplanen. • Andre relevante samarbeidspartnere og aktører i planprosessen er med. 	

4. Samlet behovsvurdering for omsorgsplasser og tjenester

VEILEDNING

Beskriv hvordan kommunen planlegger å møte målgruppens bo- og tjenestebehov nå og de neste 10 årene.

Veiledning til skjema plankrav

Formålet med plankrav ved søknad om investeringsstikk til heldøgns omsorgsplasser

«Stimulere til bedre og mer helhetlige, langsiktige behovsvurderinger før kommunene investerer i nye eller rehabiliterer de mest kostnadskrevene tilbudene.

Det legges ikke opp til at plankravet medfører behov for rulling eller endring av allerede vedtatte overordnede planer. Innholdet i plankravet vil være:

- beskrivelse av dagens bo- og tjenestetilbud
- utarbeide et kunnskapsgrunnlag basert på tilgjengelig statistikk
- beskrivelse av hvordan brukermedvirkning er ivaretatt
- beskrivelse av hvordan investeringer og drift er ivaretatt i økonomiplan og/eller årsbudsjett
- behovsvurderinger – helhetlig vurdering av overnevnte punkter

Mindre tiltak som først og fremst skal bidra til bedre kvalitet på eksisterende omsorgsplasser er fritatt fra plankravet, som fellesareal som kun er til bruk for beboerne i omsorgsbygget, opparbeiding av uteareal, for eksempel etablering av sansehage og rene utbedringer som installering av velferdsteknologi, sprinkleranlegg, heis med mere.»

Sitat fra Helse- og omsorgsdepartementet

1. Kunnskapsgrunnlaget

TILBAKE

Et oppdatert kunnskapsgrunnlag som omfatter hele målgruppen, må ligge til grunn for behovsvurderingene i søknad om investeringsstikk. Grunnlaget skal være lagt fram og tatt stilling til av de folkevalgte i forbindelse med budsjettbehandling. Kunnskapsgrunnlaget skal gi et bilde av

- nåværende situasjon
- overordnet oversikt over de ulike bo- og tjenestetilbudene
- fremtidige behov
- hvordan kommunen sikrer et variert botilbud for å styrke valgmulighetene

Informasjon om eventuelle planer kan for eksempel være at vurderingen er nedfelt i

- helse- og omsorgsplan
- boligpolitisk handlingsplan
- kommuneplanens samfunnsdel
- kommuneplanens arealdel

Politisk vedtatt år x, det er planlagt rulling neste år med mer.

Nasjonale føringer

I den nasjonale strategien for den sosiale boligpolitikken (2021-2024) «Alle trenger et trygt hjem», er det et mål om at personer med funksjonsnedsettelse, på lik linje med andre, skal kunne velge hvor og hvordan de bor. Blant personer med funksjonsnedsettelse, ser regjeringen behov for å rette en særlig innsats mot utviklingshemmede som har særlige utfordringer på boligmarkedet og reelt sett få valgmuligheter når det gjelder bosted, hvem de vil bo med og boform.

Det blir vist til Folkehelseloven §5 og folkehelseoversikten som skal foreligge i kommunene hvert fjerde år. I det videre arbeidet med folkehelseoversikten og planstrategien, vil kommunens kartlegging og kunnskap fremover kunne bli brukt i forbindelse med investeringsstikkets målgrupper.

Det vises også til «Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2019-2023».

Barneboliger og avlastningstilbud for barn under 18 år

Barneboliger og avlastningstilbud kan finansieres med investeringsstilsudd. Kommunen vet som regel hvem som har behov for dette tilbudet gjennom helse- og omsorgstjenesten. For barneboliger og avlastningstilbud er spørsmålet om lokalisering og samlokalisering viktig. Dette er forhold som blir drøftet i prosessen ved søknad om investeringsstilsudd under kriteriene for normalisering og integrering. Det er imidlertid en fordel at kommunen har strategiske planer for dette så tidlig som mulig, blant annet ved at lokaliseringen er drøftet i kommunens arealdel. I kartlegging og planlegging er dialog og brukermedvirkning sentralt. Tiltak for denne brukergruppen kommer under redusert plankrav. Se punkt 6 i denne veilederen.

1.A. Demografi

Befolkningsstatistikk finnes på ulike steder og er ofte et resultat av kommunens egne registreringer. Kommunen fører inn sin oversikt over personer med funksjonsnedsettelse som har eller vil få et bistandsbehov. Dette gjelder alle personer innenfor målgruppen som har behov for tjenester, men ikke nødvendigvis en omsorgsbolig. Oversikten vil gi et bilde av antall personer med behov for oppfølging i dag, og en indikasjon på utviklingen de neste årene. Dette kan bidra til å se det helhetlige behovet opp mot ulike virkemidler for å fremskaffe egnede boliger.

1.B. Interne rammebetingelser

Lokale forhold som påvirker både kommunens planlegging og det enkelte prosjekt kan for eksempel være kommunens geografi, beliggenhet, tjenestetilbud, det totale boligtilbudet i kommunen o.l. I tillegg kommer de politiske føringene.

1.C. Dagens bo- og tjenestetilbud

Kommunen beskriver det nåværende bo- og tjenestetilbudet for målgruppen. Her listes opp:

Type botilbud

Omsorgsboliger, institusjonsplasser, kommunale utleieboliger og andre botilbud.

Tjenestetilbud

Kommunen behøver ikke beskrive tjenestetilbudet inngående, men nevne tjeneste som gis ved botilbudet. Kommunen kan f.eks. tilby hjemmebaserte tjenester som bli gitt etter behov. Slike tjenester kan bli gitt i private hjem, kommunal utleiebolig eller i omsorgsbolig. Omsorgsboliger organisert som bofelleskap kan ha personalbase som gir hjemmebaserte tjenester, men her er personalet ofte til stede hele døgnet. Ambulante tjenester blir også gitt i private og kommunale boliger.

For institusjonsplasser (sykehjem, helsehus, barnebolig/avlastning o.l.) inngår døgnbemanning.

Beliggenhet

Handler om botilbudets plassering

2. Behov for omsorgsplasser og tjenester

TILBAKE

Kunnskapsgrunnlaget skal si noe om hvor mange i den aktuelle målgruppen som totalt trenger bo- og tjenestetilbud, og hvordan kommunen kartlegger dette. Her beskriver kommunen om de har en strategi for hvordan personer i målgruppen kan skaffe seg en egen eid bolig. Eksempel på dette kan være at kommunen bistår foresatte med veiledning og informasjon om å danne borettslag eller andre måter å muliggjøre kjøp av egen bolig. Det er viktig å sette seg inn i de ulike virkemidlene som kommunen disponerer selv og hvilke finansieringsmuligheter privatpersoner har tilgang til.

3. Arealbehov og lokalisering (tomtevalg)

TILBAKE

Kommunen viser hvordan de har vurdert fremtidig arealbehov (behov for egnede tomter) i forbindelse med omsorgsplasser og synliggjøre hvordan dette er innarbeidet i kommunens arealplaner. Det kan gjerne legges ved utdrag fra arealplan eller vises til hvor vi finner planen.

God forankring av ulike prosjekter forutsetter at det er satt av tomter i en langsiktig arealplan. Det er viktig at planer som angår denne målgruppen er forelagt brukerne og deres representanter (pårørende, råd og interesseorganisasjoner).

Normalisering og integrering

Boligene bør ligge i ordinære boligområder hvor beboerne kan

- møte andre mennesker
- se og ta del i et hverdagsliv utover det som foregår i selve botilbudet
- ta i bruk offentlige rekreasjonsarealer og benytte servicetilbud.

Samlokalisering kan ha positive og negative effekter med tanke på normalisering og integrering. Kommunen bør nøye vurdere tilbudet av ulike lokaliseringer for denne målgruppen. Dette er for å sikre mest mulig valgfrihet og for å treffe ulike behov.

Omsorgsboliger skal ikke ha institusjonslignende preg. Dette kan bli påvirket av

- plassering/tomtevalg
- størrelsen på prosjektet (antall boenheter)
- atkomstforhold med mer

Riktig lokalisering gjør at omsorgsbygget har potensiale for å bli utviklet til en vital møteplass på tvers av alder og livssituasjoner. Det er et mål å etablere sammensatte bomiljøer/neighborhood hvor ulike mennesker i ulike aldre kan bo sammen. Det finnes mange eksempler på ulike botilbud på blant annet Veiviseren.no.

4. Samlet behovsvurdering for omsorgsplasser og tjenester

TILBAKE

Kommunens behovsvurderinger bør ta høyde for et langsiktig perspektiv. For å kunne gjøre en behovsvurdering må kommunen ha kunnskap om egen situasjon. Faktorer som får innvirkning på hva kommunen kan tilby er: Økonomi, tjenestepersonell, bosettingsmønster, tilstand boliger med videre. På bakgrunn av en helthetsvurdering prioriterer kommunen hva som skal etableres for å møte behovene til målgruppen.

Konkrete enkelttiltak må gjerne være nevnt i den samlede behovsvurderingen under dette punktet, men det er ikke et krav.

Et eksempel på svar/kommentar er:

- Kommunen har behov for 80 nye omsorgsboliger for målgruppen de neste 10 årene. I tillegg ser kommunen på muligheten for å renovere 30 sentrumsnære leiligheter og rekkehus i ulike nabolag slik at de får livsløpsstandard. Målet for kommunen er å tilby varierte botilbud og at personer med funksjonsnedsettelse skal få mulighet til å kjøpe tilrettelagte boliger ved hjelp av startlån og tilskudd til etablering. Det er satt i gang et arbeid med utlysning av konkurranse der kommunen har forkjøpsrett på fem av 20 boliger med livsløpsstandard. De fem boligene skal tildeles personer med utviklingshemming som kan søke om startlån. Det planlegges å bygge åtte avlastningsplasser for barn, og det er satt av tomt til formålet. Kommunen ser også behov for etablering av et dagsenter for personer med utviklingshemming. Byggestart er antatt om lag fire år frem i tid.

5. Redusert plankrav

Ved søknad om støtte til tiltak med redusert plankrav kreves det ikke levering av skjema for plankrav. Har kommunen levert plankravskjema for den aktuelle målgruppen i løpet av de siste 4 årene er redusert plankrav være ivare tatt.

I de tilfeller der kommunen ikke har levert plankravskjema for den aktuelle målgruppen i løpet av de siste 4 årene, vil saksbehandler i Husbanken følge opp det reduserte plankravet med spørsmål. Informasjon om hvilke tiltak og spørsmål dette gjelder er vist nedenfor.

Boliger og avlastningsplasser for barn

Kommunen fyller ut dialogverktøy for personer med funksjonsnedsettelse. Det stilles spørsmål om følgende punkter i skjema for plankrav:

- Antall barn under 18 år jf. punkt 1.A
- Dagens bo- og tjenestetilbud jf. 1.C
- Arealbehov/lokalisering jf. punkt 3.

Korttidsplasser for avlastning og rehabilitering

Kommunen fyller ut dialogverktøy for den aktuelle målgruppen. Det stilles spørsmål om dagens bo- og tjenestetilbud jf. skjema plankrav punkt 1.C side 2. (unntak rad 4: Dagsenter). Kommunen behøver kun å fylle ut de tilbud som gjelder korttidsplasser.

Dagaktivitetssenter

Kommunen fyller ut sjekklister dagaktivitetssenter. Det stilles spørsmål om hva behovet for dagaktivitetstilbud vil være de neste 10 årene jf. skjema plankrav punkt 2 (rad 6) side 3.